

מדריך לגנת

אגיוס

מבראשית

סיפורי בראשית לגיל הרך בחינוך הממלכתי דתי

מתחילים מבראשית

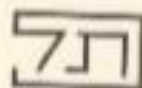
סיפורי בראשית לגיל הרך בחינוך הממלכתי דתי

מדריך לגננת

האגף לחינוך קדם-יסודי

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי

האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים

כתיבה: שרה פרויס, רינה כהן רוחנשיין

כתיבת הפרק יצירות אמנות: שרה בנית, רינה כהן רוחנשיין

ריכוז ומסקה: רינה כהן רוחנשיין - מפקחת על תחום תכניות לימודים לחינוך קדם יסודי ממ"ד

ייעוץ דידקטי וליווי בכתיבת: שלמה גולדשמידט ז"ל

ייעוץ מדעי: ד"ר יהושע מנחם רוזנברג - מפקח תכניות לימודים לחמ"ד

ייעוץ בבחירת יצירות אמנות: נעמי קאסוטו

עריכת השו"ן: רחל רוקח

הערכה ומעקב: שושנה קניאל, יחודית וולף

גרפיקה ואיורים: הדס בר יוסף

סדר מחשב ולוחות: ארט פלוס, ירושלים

צילום: בוקי בועז

טיפול בזכויות יוצרים: אורלי קצוביץ

מסקה: ציפי פסחוביץ

חברי הוועדה המלווה:

רחל מורשת - מפקחת ארצית על החינוך הקדם יסודי בחמ"ד עד תשנ"ח

ד"ר רחמים מלמד-טון - מפקח על תכניות לימודים לחמ"ד עד תשנ"ח

מתיה שלחב - מפקחת על גני ילדים ממ"ד עד תשנ"ד

יפה כהן - מפקחת על גני ילדים ממ"ד

קראו והעירו:

דליה לימור - מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי

רות נסים - מפקחת על גני ילדים ממ"ד עד תשנ"ח

הרב יצחק ברקוביץ - צוות מקרא ממלכתנו דתי

אביבה טברדלוב - מפקחת על תחום תכניות לימודים לחינוך קדם יסודי

לאה סלע - יועצת פסיכולוגית לצוותי הפיתוח עד תשנ"ו

הנגנות שהשתתפו בניסוי:

רבקה בראבו - קריית ארבע

אסתר קרנץ - ראש צורים

עמרה בן-חמו - בית שמש

מזל כליפא - בית שמש

אנט אזולאי - ירושלים

תודתנו נתונה לכל מי שסייע בידינו להוציא לאור את המדריך, ובמיוחד לרות נסים ולרחל מורשת.

תודה לאסתר אזולאי ואנט אזולאי שצוירים מגני הילדים שלהן הובאו במדריך.

למדריך מצורפת עריכה ובה תצלומים ותמונות אמנותיות על נושאים מספר בראשית.

© כל הזכויות על יצירות האמנות ועל התצלומים שמורות לאמנים, לעלמים, למחזיאונים ולמאגרי התמונות

© "מעלות" הוצאת ספרים בע"מ

ספר בראשית, הספר הראשון בתורה, מתאר את יסודות העולם והעם – סיפורי האבות, האימהות והבנים ומתועדים בו ההסכמים וההבטחות המרמזים על צביון ההתרחשויות בהמשך.

בראשית הוא ספר חווייתי בנושאינו: מעשה הבריאה, ראשית האמונה, תחילת העם ומקורה של ההתחייבות שבין העם לאלוהיו.

לכאורה, אין ספר **בראשית** מיועד לילדים צעירים אולם הדרך שבה באים בו לביטוי רעיונות נשגבים ועקרונות האמונה, ממחישה את **החשיבות** שבהבאת המקורות כלשונם בפני ילדי הגן, תוך שילוב הבחרות וביאורים המתאימים להם.

בראשית הוא ספר מפעים, המעורר התרגשות רבה, והוא מתאים מאוד ליצירת חוויה בתחום האמונה היהודית. החינוך לאמונה בגן הממלכתית צריך לכלול את הניסיון לעורר אצל הילדים ראשית הבנה של הרעיונות, העקרונות והדעות הכלולים בו.

לא קל היה להכין הצעות שיתאימו להנחיית ילדי הגן בשבילי סיפורי בראשית. להוצאת **המדריך** לאור קדמה תקופה ארוכה של התנסויות, לבטים, דיונים וויכוחים חוזרים ונשנים בשאלה, כיצד להציג את סיפורי בראשית בפני ילדים צעירים.

אני מקווה שה**מדריך** יהפוך ל"מורה ומנחה דרך" לכל גננת.

בכבוד רב,

דליה לימור

מנהלת האגף לחינוך קדם-יסודי

מצוות תלמוד תורה מתחילה בגיל הרך והיא הבסיס לחינוך הדתי כולו, כפי שמובא במדרש: "כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מדבר עמו לשון הקודש ומלמדו תורה" (ספרי, פרשת עקב).

בטוחני, שמדריך חשוב זה יאחיב את לימוד התורה על הילדים הרכים והם יזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

תודתי נתונה לגב' רחל מורשת אשר יזמה את כתיבת המדריך ועמדה בראש הוועדה המובילה.

תודה מיוחדת לחברתנו רנה כהן רוזנשיין, מרכזת תכניות לימודים בחינוך הקדם יסודי ממלכתית ו לחברות הצוות שלה על תרומתן ועל מאמצייהן הרעיוניים והמעשיים להוצאת המדריך.

אני מקווה שהחומר המובא במדריך יעזור לפתח השקפת עולם דתית מוסרית וחברתית אצל ילדי הגן ויתרום תרומה משמעותית לחברת הילדים כולה.

בברכת

"שלום רב לאוהבי תורתך",

שרה תאומים

מפקחת ארצית

בחינוך קדם יסודי ממלכתית דתי

זה שנים שחשנו בנחיצותו של ספר הדרכה שיסייע לנגנת לספר את מעשי האבות בגן הילדים הממלכתי דתי. ההחלטה להפיק את המדריך לוותה כלבטים רבים והתקבלה בדחילו ורחימו. זאת, בשל קדושת הכתוב ובשל ההכרה בחשיבותם של הערכים החינוכיים והדתיים הנלומים בסיפורים אלה והשפעתם הרבה על הילדים.

המטרה המרכזית של סיפורי התורה המובאים במדריך היא לפתח בילד יחס של חיבה וכבוד לתורה, לחנך אותו לאמונה בבורא, להרגילו לקיים מצוות ולטעת בו תחושה של שייכות לעם ולארץ.

התכנית המוצעת מעודדת את הילדים להשתתף בשיחה במהלך ההאזנה לסיפור, מעוררת אותם לחשיבה עצמית, מגרה אותם להשלים את הפערים בכתוב ומעמיקה את חוויית הלמידה.

המדריך אינו פוטר את תגנת מהצורך ללמוד כל יחידה, להתעמק בסיפור ולהשוב כיצד להתאימו לילדי גנת. אדרבה, תחילה עליה ללמוד היטב את היחידה בעזרת המפרשים, ורק לאחר מכן להיעזר במדריך – בעקרונות ובשיקולים הערכיים, הדידקטיים והפסיכולוגיים שבו – להכנת היחידה ולהתאמת התוכן והלשון לילדי גנת. העקרונות והשיקולים המובאים ביחידות הסיפוריות השונות יוכלו לסייע לה לעבד יחידות גם בדרך שונה מזו המוצעת במדריך, ובכך היא תצא נשכרת.

כדי להשיג את המטרות המפורטות במדריך על תגנת ליצור במהלך הסיפור תחושה של חוויה וחזקות, שכן המפגש של הילד עם דמויות מהתורה מעורר בו תהליך רגשי של חזקות, שבשלב מאוחר יותר יביא לגיבוש ההתנהגות וההכרה הדתית.

תבואנה על הברכה והתודה רינה כהן רחמימין ושרה פרויס, אשר קיבלו על עצמן את האחריות לביצוע המשימה הקשה והשקיעו עבודה רבה ומאמץ עיוני רב בהכנת המדריך.

תודתנו והוקרתנו לכל מי שטרח, יעץ, הנחה וליווה את הצוות בעבודתו וסייע בהוצאתו לאור של המדריך בצורתו הנאה.

כאן המקום לציין את תרומתו של מר שלמה גולדשמידט ז"ל, מי שהיה בעבר מרכז צוות מקרא ממ"ד לבית הספר היסודי באגף לתכניות לימודים, כתב תכניות לימודים, פיתח עזרי הוראה וחומרי למידה במקרא, והרצה במשך שנים רבות על הדרכים להשמעת סיפורי התורה בגן הילדים. עקב מומחיותו הוא החמין לשמש יועץ ומנחה לצוות הכתיבה, ובשל מעורבותו ואישיותו המיוחדת הוא היה יועץ ושותף פעיל ונלהב. לצערנו, הוא לא זכה לראות את התוצר הסופי כי נלקח לבית עולמו ביום ג' בסיון התשנ"ד. בשל תרומתו הרבה והמשמעותית אנו מקדישים את המדריך לאורו.

אנו מקווים שהמדריך יתרום תרומה חשובה לנגנת ולכל מי שיעיין בו כדי להגדיל תורה ולהאדירה, ויתקיים בנו הפסוק "מפי עוללים וינקים יסדת עץ" [תהלים ת. ג].

רחל מורשת

מפקחת ארצית בחינוך קדם יסודי ממלכתי דתי

עד תמו תשנ"ח